

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztési szállás
külső szénutca Sikóház, 36. számnál.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középüzei könyvkereskedésében, valamint a
szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatálnál. Előfizetési díj félre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási helyeg díj,
s minden négyhasábs egy sor után 4 p. kr.-nak Stein kö-
zépüzei kereskedésébe beküldése mellett kiadatnak.

FIGYELMEZTETÉS A MAGA IDEJÉBEN.

Ha van valami igazság azon latin mondatban: „gaudium est socios habuisse malorum;“ úgy mi földmivelő gazdákul nagyon vig oszlaty képezünk, mert bizonybokrak azon bajok, melyek a mi szegény, hogy műszóval fejezzem ki „eszközléseinket“ közösen nyomják. Gyakran jut eszembe Toldi Miklós erőltet vállakra aggatott bélelt köpenye, melyről a költő mondja „addig nyomja két felől, miglen hamvként össze dől.“ Dicéretes jóakarral ajánlgatnak gazdaságunk felemelésére egyet-mást, mint tagosítás, tenyésztés sat. melyek nyomán meg vagyok győződve róla hogy a siker kimaradhatlan, de ezekkel — ohajtom minél rövidebb ideig — úgy vagyunk mint az egykori orvos receptjével a patiens, mely hihetőleg jelentékeny javulást idézett volna elé de — nem volt bévehető. Előre kell bocsátanom, hogy meggyőződés az, miként az eddig folytatott gazdálkodás mellett, melynek fő törekvése: tisztán gabonatermelés, egyes áldott vidékeket kivéve, a bukás elkerülhetetlen, s már sokan kezdik érezni, hogy a gabona-termelés, gazdaságunk ezen hagyományos aranybányája, foglalhatott magában régebben gazdagabb tartalmu ereket s még valaha tán fedezettnek fel ilyenek, de jelenleg kár rájuk sok tüzet vesztetelni. Hogy tehát a jó szándék köteleességét teljesítem; figyelmesekké kívánom tenni a gazdákat a repce-termelésre. Ezzel nem állítom, hogy most mindjárt felfedeznők Californiát; de hiszem a szent-írás tanításainak megfelelőleg, a mi sziveinkben nem lakozik felfuvalkodás. Most van éppen ideje az annyira gyanúsított ugarlásnak; jelen van az idő, midőn az alapot le kell tenni. — Egy kis eltérés ugyan, de még is meg kell jegyezniem azok számára, kik nálunk a folytonos termelést sürgetik, hogy jelenlegi szegény felszerelésű gazdaságainkban ezt elhamarkodottnak tekintem smikor efélket hallok, mindig eszembe jut azon üres köpenyes katona, ki nem viselvén kimondhatatlant (falun nadrág elég kimondható; nem tudom, hogy hívják lengyelül, így lehetséges, hogy hajosabb kimondani) csak kimondhallanabbat; mindazonáltal veres köpenyére na-

gyon büszke volt, minek következtében egy valaki által felületes elegantiája csekély méltánylása mellett ezen kérdéssel lepetett meg, toujours en negligé monsieur de Rod mantel. Örizzkedjünk összhangzás nélkül rendezkedni, mert ebbeli gondatlanságunk kárral jár. *) Röviden előszámlálók nehányat azon előnyök közül, miket a repce-termesztés nyújt, árnyékdalait sem hagyom említetlen — mi magát a gazdasági mívelés intézését illeti, az nem tartozik e lap körébe. **)

A repcetermesztéshez aránylag minden gazdasági czikkek közt legkevesebb kézi munka kívántatik.

A repce piacra készítése mint cséplés, rostálás, sat. a termésnek alig veszi el egy huszad részét s így a török-buzával kíván egyforma cséplő-részt.

Vetőmag egy holdba nagyon kevés kell s így kevés a risico nem sikerülés esetébe is, — siker esetében pedig annyit fizet, mint ha a búza 8 szemet adna közép ár mellett.

Az esős idő, akár mig lábán áll a repce, akár miután levágatott, nem okoz annyi kárt benne, mint egyéb természetmennyben.

Végül a termesztési év augustus havában már pénz-zé tehető, holott a búza et comp. ekkor iparkodik az ember behordogatni, ha lehet.

Rosz oldalai a repce-termesztésnek:

Az újabb időben elszaparadott sokféle rovarok pusztításának inkább ki van téve, mint a gabona-fajta, noha ezen sincsenek mentesítve.

*) Minthogy ezen tétel saját gazdasági elméletünkkel anomáliában lenni látszik, figyelmeztetünk kell az író, hogy mindannyian, kik a váltó-gazdaságat behozatalt s általa a föld folytonos hasznosítását életkérdésnek tekintjük, természetesen azon, főként Magyarhonban, már kifejtett elmélettel pártoljuk: hogy a váltó-gazdaságat kezdetével is bizonyos éven át bizonyos táblázatok ugarul hagyassanak, mig a föld az illő kövéredést megnyeri; de hol a birtokhoz képest bő trágya s elég marha-erővel rendelkezhetni, ott egy tagosítás esetében rögtön alkalmazhatni a földnek folytonos termeltetését is. Szerk.

**) Lapunk legfőbb célja lévén a földbirtokosi érdekek előmozdítása, mind a mellett hogy a gazdasági kérdések tüzetesb fejtegetését a gazd egyet havi iratába tartózkodónak nyilvánítjuk; rövid utasító czikkeket a gazdaság teréről is átvesszünk, s úgy hisszük az érdekes báró ur, mint gyakorlati repcetermesztő, hasznos szolgálatot tesz földbirtokosa nknak ha saját kezelési módját lapjainkban közzé tenni sziveskedik. Szerk.

A téli zord időjárás alkalmával a repce néha úgy kivész, hogy ilyenkor el lehet mondani: „ez ugyan isten igazában ki veszett“ mi a gabonaféléknél ritkán ilyen általános; mert gyakran megesik, hogy a tél által megrongált gabonák kedvező tavaszi időjárás mellett adnak egy fractio termést, mi ugyan nem nagy haszon, mert a munkát alig fizeti meg s ezen feljúl tavasszal az ember nem lévén tisztában, hogy kiszántsa-e vagy nem? folytonosan oly érzések közt van, mint a kártyás ember, ki két blatra játszik s egyet már megvesztett.

Továbbá, a kellő csekély kézinapszámok egyszerre kiállítandók, nem túrvén a repce a halogatást.

Vége, legroszabb oldala, hogy kevés természetvén az országban, nincs vásárlási concurrentia s így az eddigi kevés számú termesztők monopolizálták, mi ha jelentékenyebbé válik, a természet mennyiség bizonyosan megszünend kártékonyan hatni, nem lévén már nagy ritkaság oly származásu egyének, kik a „profit“ iránt nem viseltetnek despectussal.

Ha csak egy ember veendi is hasznát ezen figyelmeztetésnek, a szerkesztőség bizonyosan céljával megfelelőnek tartandja e néhány sort, s ohajtandó, hogy hasonló tárgyban mások is mondják el nézeteiket, mi által ha nem jutnak is olyan ornithologiai jellemző elnevezésekhez mint „szép tollú“ — „csinos tollú“ sat. író, de bizonyára használnak. ***)

B. KEMÉNY JÁNOS.

Ö CS. K. AP. FELSÉGÉNEK KÖRUTJA MAGYARORSZÁGBAN.

(A „B. H.“ után.)

(Vége.)

Buda. A tokaji tiszahid végén, a kassai közigazgatási terület határán, állott egy diadalivnél Poche lovag helytartósági al-elnök, a zemleni megyefőnök Markovics helytart. tanácsossal, a nemesség, papság és a cs. k. hatóságokkal, a legalázatosb elfogadásra készen. Átellenben a 12. sz. cs. kir. tábori vadászszász-

***). Nekünk pedig éppen olyan írók kellene, mert lapunk nem csillogni, hanem használni ohajt. Szerk.

TERMÉSZETRAJZI CZIKKOK.

3. Két és több-szikű növények.

(Folytatás.)

Ennyit Borszék virányáról általános. A részletesebb ismertetést boldogabb időre hagyom. Annyit még ismételnem kell: miként a teremtő véve tekintetbe, Borszék ingoványával Erdélynek egyetlen helye se mérközhetik annyi különféle növényfajtenyésztésben. Borszéknek két saját növénye van, mely Erdélyben egybeült még eddigelő nem észleltetett, egyik a pácza kajmár, másik a cserjés nyír, mindkettőnek csak a Sáros a hazája, de itt is már nagyon kevés példányban. Fájdalom, e növénydús térsceksé annyira ki van téve az itt legelő állatok pusztításának, hogy e két növény inneni végkiirtása naponként várható. Több ízben felszólaltam e tárgyban az illetők előtt, de válaszul mindig csak ezt nyertem: „A jó isten a növényeket nem fűvészek, hanem marhák számára teremtetle.“

Mástelől a ritkább növények közül soha se láttam hazánkban a pompás torolyát és hegyi arnicát oly nagy mennyiségben diszlenni, mint az itteni kaszálókon és az üveggyár feletti oldalon. De legszebb látványt nyújt mégis Borszéken a gyönyörű biborszin bokrétaju csövírics (epilobium angustifolium) tömérdek legioja, mely a fenyves írtványokra, mint a füvenyőnyezet ily helyekeni leggyorsabb hirtőke, első terit biborvörös virágokkal himzett zöld szőnyeget, árnyába edesgetvén rendre Flórának többi véndezzeit is. Ha pedig egyszer a hely már dús virányzatot öltött magára, akkor ismét végképp eltűnik onnan, más meztelen irtományt berépesítendő tündér-seregével.

Borszékrol mintegy órányi távra, a tölgyesi úton, a Kis-Beszterce nevé folyónak balpartján jobbfelé haladva, nem sokára egy festői és rendkívül buja növényzetű völgytorkolathoz érkezik a természetbúvár, melynek neve: Gura Válye-száke. E völgyuleitől az út egy homályos hegynyílásba vezet, mely mind sötétebb és szűkebbé válik, mig végre a napsugárai se lelhetik fel többé az út, melyen át e szűk völgyület buja virányának örökös harmatát olykor-olykor felszáríthatnák. A hőmérő a legforróbb nyárinapokban se igen éri el a 15 fokot. Szent borzadály-

lyal lépetet a vándor e rémteljes hegyzugban — a hűvös légfualma, erdei tündérek könnyű ruhái suhogásainak hallszik — a fenyvesek sajátos rezgő zúgása, mely a lombdők tompa morajától oly annyira elüt, mintha tündék danait viszhangoznák — hát még a felhőkben fűdő jegenyefák ágairól földig lecsüngő zuzmók bozontos sallangjai örökös ingással, mely kísértetiesen utánozzák a bolyongó szellemek csattogató intéseit.

Minden lépten órást tussilágók és czimpás legyezőalakú harasztok, a páfrányok, repők és fodorkák legióival gátolják a beljebb hatolást; mig végre a koboldrétek hűvös menhelyei, a bányatárnák szűk nyílásai e borzalmas hérézöblöt vadregényes tájékká idomíták.

Ezenként látogatánk máig Borszékot Erdély s Havasalföld lakói, de alig van köztünk egy-kettő, ki e kis bányatelep rejtő völgybe kirándult volna, pedig aligha lehetni Erdélyben sajtószerűbb regényes vidéket. Hazánkban egy hely se varázsolta vissza oly elevenen emlékeim Brasiának komorzóld őserdeit, elődi ochrideái és kúszó liánaival. Itt is az egymásba szövéődött össze-vissza kúszált árnyékdús örökzöld növényzet — az áthatlanul összefonódott lopvaroszők sűrűsége — a számozott napsugarak hiánya miatt örökösen nedűs talaj — a titokteljes elzárkózottság oly meglepően jelképezik az eredeti vadásgot, hogy még csak a meztelen ember hiányzik önfaragta nyílával, végképp kiegészítendő a félig elővarázsoltt családást.

Borszék állatvilága.

Természetrajzilag egy vidék faunája alatt szoros értelemben csak is azon állatok érthetők, melyek ama tájékon nemzés által szaporodnak. De minthogy ennek körülményesen végére járni nem mindig lehet; tehát Borszék faunájába minden itt észlelt állatfajt besorolándok, ha az szintén csak mint átvonuló vendég jelent is meg a fennemlített területen. De azért ne gondolja valaki, hogy e sorozat tökéletes leend; mindenki előtt ismeretes lévén ama körülmény, hogy némely fajok, különösen a rovarok közül, évtizeden át se jelennek meg ott, hol egykor végtelen számban nyüzsgöttek. Végre a legközönségesebb fajokat még említeni se fogom; — miért figyelmeztessék olvasóimat például: a házi veréb (mely egyébiránt itt nem gyakori), a cín-czögő kis egérre, s a rovarok azon számtalan fájára, melyek

egész hazánkban úton-útfélen találhatók? Leginkább jellemző példányokkal fogok kedveskedni, minthogy e kis értekezés Borszék ismertetésének úgy is csak kivonata.

Emlősök (Mammalia).

A röpkedők (chiroptera) rendje Borszéken a füles és halvány denevérrel (vespertilio auritus et serotinus) van képviselve. Ez utóbbi a medvebarlangban tavaly csoportosan tanyázott — mig az előbbi években egy se mutatkozott ottan. Honunkban még eddigelő sehol se láttam ez éjelező emlőst.

A ragadozók (carnivora) közül nagyon gyakori a barna medve (ursus arctos) — Borszék lakói untig beszélnek róla regényes kalandokat. A nyúlunk testű ragadozók családjából leginkább a közönséges nyuszt (mustella martes) a virgoncz kis mókusnak leghatalmasabb ellene — honos az itteni fenyvesekben, Tölgyes körül a hölgymenyét (mustella erminea) se ritkaság. A rovarvörök közül megleltendő a vizi cizczákja (sorex fodiens), melyből két hullát találtam a Beszterce folyó partján, az egyiknek hátulja egy ragadozó madár által fel is volt már falva. Az ebfelek (canina) ravasz rókája és falánk farkasa mint mindenütt, úgy itt is megleltogatták hébehóba a laktanyákat. A macskacs-ládból (felina) az ismeretes vadmacska (felis catus) mindennapos a tölgyesi lombdőkben — sőt a béliori harminczadnáli vadászok még a hiuzról (felis lynx) is szeretnek beszélni.

A rácsalók (glires) több példányával találkozik a búvár, különösen a borszék-tölgyesi vonalon. Ilyenek: a póle (sciurus glis), az evet (sciurus vulgaris), a mogorós egér (mus quercinus) és a vizi patkány (mus amphibius), mely itt leginkább a folyó partján tamariskus bokrok között tartózkodik. Tölgyesen nem egyszer löttek fehér vállaju nyulat.

(Folytatjuk.)

EPERFA-NEVELÉS ÉS SELYEMTERMELES.

(Folytatás.)

Azonközben Lombardiából es. k. hivatalnokok tétettek át Velenczébe. Sok lombárdi iparos vásárolt Páduában elpusztult birtokot, azon olasz elv szerint: „házat jót, földbirtokot rossz állapotban levőt vásárolj“ és megkezdtek környezetüket szóval s

lőlj zenekara volt felállítva. Innen a következő diadalig, melyet Tokaj községe állított, a városi képviselő-testület, a czéhek zászlókkal és az iskolai ifjúság képeztek sorfalat. Két óriási obeliszk közből, zöldágakkal és mohával díszítve, jelölő a szállítótársulat raktárát. Ezekután a tokaji szolgabírói járás községei és a hegyaljai bortermesztők tevők egy hordókból alkotott s a szőlőművelés eszközei s jelvényeivel díszített diadalivá, nemzeti cigányzene hangjai közt, hódolatukat. Az utolsó, keleti stílusban épített, gazdagon díszített diadalkapu veres bársonnyal fedve volt. A felső részen a diadalra Zemplén-megye izraelitái által volt felállítva. A rabbi a thorával, 24 fehérbe öltözött leánya, virágokat szórva, a kultuszöljárók s a zsidó községek tagjai csoportosultak össze a diadalkapu körül. A legmagasb menet kíséretét előcsapatul a gálzszei, uhelyi és királyhelmeczi járások népbanderumai képezték, míg a nagymihályi és szerencsi járások banderumai a menetet bezárták. Tarczal előtt a városka egy diadalpárt, s az ottani izraeliták két obeliszkét állítottak, melyek mellett a járási községek várták a Felső-gei kíséretét. Kísérve a banderumoktól s Tokajban az elfogadásra készen állt világi és egyházi tekintélyektől. Ö cs. Fensége d. u. 4 órakor Tarczalra ért, s a legmagasb udvar birtokához tartozó uradalmi házba szállt. Ö Fensége az ott egybegyűlt minden vallású papságot, a nemességet, a főnemesség tagjait stb. külön audencián kegyelmesen fogadni méltóztatott. 6 órakor nagy udvari ebéd volt, melyhez a jelenlévő méltóságok közül a legtöbben hivatalosak voltak. A legmagasb mulatságra Tarczalán készült többi ünnepélyességek elmaradtak. Este Ö cs. Fensége kíséretével Tarczalról közvetlen a tiszai kikötőhelyhez Tokajba menni, s ott a „Boreas” társasági gőzösre szállani méltóztatott. Poche lovag helytartósági alelnök Ö Fenséget egész a hajójáig kísérel, s a járásoknak délelőtt kivonult banderumai ugyanazon rendben képezték a kíséretet a beszállóhelyig. Esti 9 órakor föl szedték a horgonyokat; s a „Boreas” a folyón lefelé indult a szolnoki kiszállóhelyhez, hová május 30-án 1/2 1 órakor megérkezett, mire Főherceg Főkörményző Ur Ö cs. Fensége egy készen állt külön vasúti vonaton azonnal utját tovább folytatta. A Tisza partján is, a hol csak közelebbi községek voltak, mindenütt diadalpárt, obeliszk és más örömelek voltak állítva, a községek számosan egybegyűlve, s mindenütt a néphymnus lehetne hangzótnál hallani. Ezen egyszerű földszek közöl bizonyosan a legkevésbé sejtették, hogy a felsőgei személyek, kiknek e hódolatok készítése valának, ne legyenek hajón s e pillanatban nincsenek oly hangulatban, hogy még a legbűbösöbb szeretet és ragaszkodás nyilatkozatait is elfogadjassák! Ö cs. k. Apostoli Felsőgei csapán Császár Ö Fensége legfőbb udvarmesternője, Eszterházi grófnő, s Császár Ö Fensége első vezérhadsegéde gróf Grünne althgy or által kísérel, 4 órai példátlan sebességgel tevők meg. Debrecentől Czegéig az utat, a Tiszán készen állt társasági gőzösre szálltak, s ennek Szolnokra érkezése után tüstént egy távirati úton megrendelt külön vonaton Pestre siettek s f é máj 29-kén d. e. 10 1/2 órakor a budai cs. k. várakba — szeretett gyermekük kör — haláloságyához érkeztek!

Keleti levelek.

Smyrna 1857, ápril 11. 1857 jan. 8-án reggel bucsut vevék házi gazdától, Johannestól, s elhagytam a kedves Corfut, s tán örökre, felültem egy lemnoszi hajóra, hogy Patrásba vigyen; ez a hajó már 35 naptól óta vesztegelt horgonyon a corfui kikötőben, várva az alkalmas időt, a mit végre az én hajóra szálltam után 5 nappal meg is talált, miután az esős garbit — délnyugati szél — a kedvezőbb tramontana — északkeleti — váltotta fel, kapitányunk tehát megragadva az alkalmat, elhatározta, hogy más nap a görögök új éve első napján felszedesse a horgonyokat, és a vitorlákat a szélhez igazítsa. Még a csendes álom karjai közt szunnyadoztam, midőn a hajó fedélzetén járó-kelő hajós legények virra, virra kiáltásai engem is felkeltettek; kibukok a kapitány szobájából, s látom, hogy a szobához közel lévő kerek oltár

példával, eperfa és selyemtenyésztésre ösztönözni: de itt kiűnt, hogy egyesek igyekezetével a selyemfonóak szükségéi fedezve nincsenek, s azért a selyemtenyésztés így soha se ad hasznot. Évek teltek így, csak játszottak a selyemtermeléssel és szegényedtek mellette.

Csak 1827—1835 között kezdett ez úgy — egészen váratlanul — kedvező fordulatot venni: egy pordenoni fiatal ember — Travani — nem tűrte, hogy a velencei tartományok — a selyemtermelés iránti közönlöségük miatt — annyira szegények a lombárdok mellett, s ezeknek annyira megettük általánosan iparban, művészetben és minden nemesebb élvezetben. Eperfaival kellett kezdeni, mert hol ez egyszer seregüstül virul, ott a selyemtermelés és fonóak önként előállnak; de Travani szegény volt, nem volt egybe, mint egy magasztos eszme fejében a szeretet szívét hazája iránt. Azonban éppen e nemes hazafiság hatalmas barátokat szerze neki. Maruzzi marquis, Beretta és Freschi grófok, Gröller lovag és mások nagyszerű episkopátokat alapítottak. Travani — az országban körülutazva — mindenkit megkínált az említett birtokon tenyésztett eperfa-csemetékkel, részint igen csekély áron adva, részszertint ajándékba osztogatva, a szegényebb birtokok és kerttulajdonosok között kérésrel, rábeszéléssel, erkölcsi kényszerítéssel mindenkre rá tukmálta apró csemetéit. Némely hanyag birtokos, ki restelte az ültetéssel bajlódni, kész ültetvényre lepett meg, ki ekkor örömet fizette meg az olcsó árjegyzéket. Vele is Steerrel megvették 1000 darab két éves csemetét 3 frt 20 krért és segített elültetni a kerti mesgyék széleire.

Schwarzenberg herceg Ö fensége Páduán keresztül utazva szerencsésülte ez ültetvényt látogatásával. Ezen 3 frt 20 kr befektetési tőke Steer Márton szerint a harmadik évben már 10 frt jövedelmzett, azután 15 frt 20 kr s 36 frt évente, s midőn maga 4 lot tojást kiköltetett, a gubókba 120—140 frt bevétele volt. Ez kamajta a 3 frt 20 kr tőkének, sőt ha két éves csemeték helyett vett volna 2 font fehér érett epret 3 váltó frtért, maga nevelhette volna a fákat és így 3 sor tőke után a hetedik évben 100 pfrtól vagy többet is bevétele volt. A páduai selyemfonóak egyik tulajdonos nője Marcon asszony, szegény, 10 gyermekes anya, egykoron így, néhány krajczárral kezdett a selyemgazdasághoz, s 20 év múlva már Páduában több neme-

alaku gépbe rudakat dugva, kereken forognak körülötte, mintha valami szárazmalom lett volna; a mig itten bábámszkodtam, mondja a kapitány nekem is: signor Carlo! virra! virra! én azt gondoltam, minthogy még akkor mind csak magyar szót hallottam, még a szelek susogásában is, hogy tán azt akarja mondani virrad, virrad! de más volt ám a szónak értelme, mert a mint azután jobban megértém, azt akarta nekem jelenteni, hogy a már említett hajós vezényszóra fogódnám én is a gép rudjainak sugárai közé, de én boldog értetlenségemben vesztig maradtam, s csak akkor ébredtem fel bábámszkogomból, mikor már a kifáradt hajós legények a rudakat a lyukakból kivették, és a hajó gyengén mozogni, s a corfui erősségbeni lámpa világát szemünk előtt lassanként veszteni kezdtük; mire jól megviradt a kis Paxo sziget mellett találtuk magunkat. Tiszta felhőlen ég, és szokatlan csipős hideg idő volt; a tenger vizének színe mint a kék keményítő, a torló dombok mint a szappany buborékok. Délelőtt untunk lassúdnunk kezd, a szél csendesedik, (Hagia) Santa mavra északnyugati kopasz hegyei alatt állunk, még egy óráig billegünk, beáll az unalmas gáláni — szélcsend — egy hang nincs a hajón és körülöttünk; mintha az egész világ déli álomba merült volna, ásit a kapitány, ásitnak a legények, az utas is mit csináljon? legfeljebb pipára gyújt, vagy lebuvík a szobába aludni. Délután három óra felé mintha föni kezdene a tenger, buzog, forr, dagad, a hajó halad, még tán igenis szalad: emelkednek a hullámok; kiált a kapitány, rikoltnak a legények, hogy a vitorlákat tekerjék össze; megkopaszodnak az árbocok, mint az ősi jegenyefák; mégis felette sebesen haladunk; kezd a dühös tenger játszani a mi szuette bárkánkkal, annyira, hogy az árbocok a víz színével 45 grádustryi, s tán még hegyesebb szögöt is képeznek. Boldog Isten! mi lesz ebből, gondolám magamban, még ilyen hintóban nem utaztam soha, de a mint mutatja, tán ki is akar tenni, hogy most már egy oly országot utazzak bé, a honnan még eddigelő nem jött vissza senki, lábaimon nem állhatam, reszkettem, rikoltja a kapitány, hogy húzódjam le a kormányrud mellé, a mit megis fogadtam, de nem tudtam üljék-e, vagy hasrafeleküdjem; mert ha ültém, a fejemet ütöttem a hajó oldalába; ha lefeleküdtem, úgy hengeredtem mint a hordó, vízzel is már tele voltunk; szóval a vésznek akkora mértékét értük el, a mi egy oly tengeri ulhoz szokatlan embert, mint magam voltam, képes a teljes resignációra elkészíteni. Mint a betegégekről mondják az orvosok, hogy a terhes betegség nem szokott tartós lenni, úgy a mi szélvészünk is naphanyatlás felé csendesedni kezdett, kezdtem tehát én is felhagyni a halál eszméjének barátságával, vettem a pipám, s rágyújtottam magyar ember módjára, a mikor jön felém az én hegyes orru kapitányom, s ritka bajszusa alól vigyorogva kérdi: a v e t e n n a p o c a p a u r a ? — megijedtem egy kicsinyt? — mire mondtam: poteteimma ginare — képzelheti. No csak hogy kész volt a békesség Isten-, világ- és emberrel, úgy hogy estve még meghívott az ő külön kis belső szobájába vacsorára, s felejtve a bajt, jól romoztunk, boroztunk, a miért én is nem kívánva haláttal lenni, o hellen nyelven egy kis bajszkenő szagu köszöntésecskével megköszöntem a vacsorát, megáldottam az új évet, és megdicsértem ügyességét, hogy a hajót s bennünket megmentett a veszélytől, a mire jó kedvében még czukros mandulát is adott, tán hogy jobban aludjam, így

végződött ez a nap, a milyen még nem virradott rám ez életben: ép ezért a nagy veszélyért jelen közleményem historiai vagy más szabatosabb leírásu részével tán a jövő levelem folytatásáig adós leszek; mert az akkori önmmentési ösztön, és a halál durva emlékezte erőt vesz azon tehetségén lelkemnek, mit utazási naplóm tárgyainak pontosabb kidolgozása igényel.

(Vége következik.)

Besztercze (A cs. somlyói gimnásium érdekében.) Igéretet tettem, hogy alkalmilag némely adatokkal szolgálak becses hírlapjának táplálására; ezen ígéretet teljesítendő; tessék szívesen venni csekély elmélkedésemet:

Püspök Hajnald Lajos ur önmégának lelkes pásztori levelét olvastam, s a mélyen tisztelt fő-atyának lelkesítő szavai gondolatokat merítettek fel keblemben, melyeket talán közölgylemre méltóknak ítelhetni. — Ugyanis a mélyen tisztelt főpásztor igen bölcs előrelátással a tősgyökeres magyar köpü egyikében, honnét raj módjára terjedjen a magyar nemzetiség, nagyobb tanodát alapítani szándékozik; e végre 100 és egynehány ezer pfrt. tőke összesítésére hívja fel a népet, melynek egyes birtokosai, mind a mellett, hogy a székely föld sok tekintetben kedvezőbb helyzetben áll a megyéknél, kevés kivétellel hasonló tehetetlenek, s lépesedésükre kevés kilátás van, — mind a mellett is remélhetette a főpásztor a szomszéd háromszéki lelkesedést Csik, Gyergyó, és Kászón fiaiban is felkeltetni. * Ez igen jó, a czél igen nemes, de az eredmény is, miszerint hasznos gyümölcsöt terem, legbiztosabb; azonban a nép szegény, a kívánt összeg pedig tetemes. Vajjon nem volna-e jó más ügyek megmozgatását is igénybe venni? Ime Kézdi-Vásárhelyt a forradalom előtt volt egy derék katona-iskola alapítványával — továbbá Kovács Miklós, Istenben boldogult főpap, csiki ember volt, több százezereket hagyott fundatiokra s főleg iskolákra, úgy néhai Veszprémi Pál nagy prépost; de fájdalom! a hagyományozók szándékak még maig teljesítve nincs, és 1852 évtől kezdve a roppant pénz letéve kam: nélkül hever (?) Tehát a pásztori szózatra a jelenkor igényeinek méltó felfogásával gyűlhet jó összeg pénz, de melynek lehető hiányát pótláná, vagy alapját képezhetné a mai kész tőkéknek lengővé tétele, és így a nép, mely önerején tanodát emelend, biztosítani fogna ezen alapítványokat is nemzetiségének fenntartása és gyámolítása érdekében.

X. X.

Sz. Udvarhely. (Vége.) Második példájul a fiatalság minden jó iránti hő buzgalmanak folhozzuk: a helybeli ref. tanoda ifjúsága által, az erdélyi muzeum pénzalapja gyarapítására, f. évi áldozó csőtörtőken rendezett táncvigalmat. És itt megemlítőnek tartjuk elsőbbsen is azt, mikép a városházat csak nagy bajjal lehetett e szent czélzatu vigalom helyéül kinyerni. Továbbá a tánczteremet az ifjúság a legnagyobb költséggel és mégis oly csinnal és izléssel díszítette föl, mely a belépőt azonnal elragadta. A díszítvény részleteit nem írjuk le, csak annak koszoruját em-

*) Múltán remélhetjük, hogy Háromszéknek is legalább katolikus népessége egy ily kezűlegbe esendő gymnasiumra megteendő bazafui áldozatát, sőt bizton hisszuk, hogy arra az összes ország magyarsága befolyand.

Szerk.

si palota birtokába került, s midőn néhány év előtt meghalt, minden gyermekének 100,000 levere örökséget hagyott.

Travaniak fáradhatlan tevékenysége eredményezte, hogy több százezer eperfa ültetett el, s ismét több millió, mint eszerje, a birtokok közé kerülték.

Azonközben a derék Travani meghalt fiatal korában, felémésztetve az emberiségért tett fáradozásai által, mert százezernek köszönik neki életmódot és számtalan gazdagságot. Szegényül halt meg, de tisztelve és kitüntetve számos oklevelekkel és a velencei iparkirályi nagy érdempénze s polgári érdemjellel feldíszítve, melylyel Ferencz császár Ö fensége tisztelte meg, miután az eperfa-tenyésztést Dalmátország sziklás vidékein is meghonosította.

Az új ültetvények növekedésével csaknem észrevétlenül kezdett a selyemtenyésztés is erősödni. Az olasz parasztok képessége és értelmesége könnyítette a munkát. Majd vándoresz-patok alakultak, melyek mint oltók, levelezők, eperfamtészők, munka idején szolgálatukat felajánlották, s midőn a termékek száma 2—300 vagy 1000-re szaporodott, értelmes nők, egy csapat 10—20 éves leányval a filándákhoz vándoroltak s mint felügyelők, fonók sok szép pénzt kerestek. Számos család egész télen át filándai keresemnyéből élt, mely 3—4 hónapig foglalkozkodtat. A legtöbb paraszt leány itt kereste meg hozományát, s ha keresemnyéből egy szobát behutorozott, néhány hó lefolyása alatt férjhez ment. Így volt az olasz paraszt leány sorsa selyem-szállhoz köve, s azért lett e tenyésztés ily népszerű az egész lombard-velencei királyságban. A legmagasabb rangú hölgyek összes cselédikkal falukra költöztek, hogy felügyelhesen a tenyésztésre. A tenyésztés részint otthon nagyban, részint zsel-léreként folyt, kik az uraságtól kapott levélért, a gubók felét beszolgáltatni tartoztak, a másik felét rendesen az uraság kezé-be került a télen előlegezett élelemért. És minthogy a selyem-hernyókat a hölgyek ápolták, a magas aristocralia nem tartotta méltósága alattinak ezt az üzletet keijében, mezején jelenlétével éltetni s reudben tartani. Ekként segítette elő a társadalom minden osztályának összhangzó törekvése az eperfa és selyem-tenyésztést, úgy hogy 25—30 év múlva már Pádua tartomány, mely az előtt csak 40—50 ezer forint árut termelt évenként — most 4 1/2 millió forintot vesz be selyemből; és a mi nevezetes, hogy még Pádua kevés selymet termelt, egy font gubó 17—18

kron kelt s most, miután a sok fonóak miatt a verseny nagy, egy font gubóért 50—60 krt is fizetnek mert a fonóak egyre szaporodnak, hol a gubók száma növekszik, s a versenyző fonóak növelik a termelő díját.

Lombardia kiterjedése 375 1/10 □ mérföld; 1835-ben a terményző eperfák száma 16,573,123 darabra ment, melynek termését azonban nagy mértékben növelték az országban létező temérdek eperfa-bokrokról szedett levelek. Népessége 2,600,760. Az 1841-ki hivatalos kimutatás szerint, már termelt Lombardia 248,000 mázsa selyemgubót és abból magának 29,253,589 pengő forint bevételt csinált. Esik e szerint Lombardiában az évenként termelt selyem értékből, minden egyes lakosra 11 2/10 pfrt és minden egyes holdra 7 1/10 pfrt. Továbbá, volt Lombardiában már 1841-ben 3500 fonóadában (filándá) körül belül 38,600 gombolító kazán, mik körül 90,000 ember találta élel-mét és foglalkozását.

Velenceének kiterjedése 415 □ mérföld, népessége 2,202,529, termelt selyem-gubója 190,000 mázsa, melynek átlagos értéke fél gyártmányi állapotban 17,450,402 pfrt. Fonódaja körül-belül 2125, mintegy 9—10,000 kazánal és 22,000 munkással. Esik tehát Velence területére az évenként termelt selyemértékből minden főre 7 1/10 pfrt és minden egyes holdra 4 2/10 pengő forint.

Tirol kiterjedése 500 1/10 □ mérföld, népessége 842,768; termelt selyemgubója 30,000 mázsa, melynek átlagos értéke fél gyártmányi állapotban 2,869,583 pfrt. Fonódaja van összesen 778, mintegy 5352 kazánal. Ezek szerint Tirol területére az évenként termelt selyemértékből, minden főre 3 1/10 pfrt s minden egyes holdra 5 1/10 pfrt esik.

1822-ben alakult itten a selyemtenyésztési társulat. 1843-ban vétetett Bayerdorffban 26 hold föld; ajándékozott Hluback 44,000 l. 2. 3 éves eperfát s annyira haladt, hogy 1852-ben 172,400 darabra ment a Stúriában elültetett eperfa száma s Bayerdorffban 80,000 eperfára. 1844-től 1847-ig Stúriában 3-tól 5 mázsaig volt a gubók száma, 1847-től 1851-ig, 20-tól 23 mázsaig, 1852-ben 30 mázsa volt, melyből 20 mázsa a stúriai egyesület fonódájában gombolítottat le.

(Vége következik.)

littjük meg: a terem fő oldalán ott diszlettek kegyteljes honatyáinknak és honanyáinknak a felséges császári párnak, s mindjárt alább a muzeum alapító és éltető lelkének gr. Mikó Imre ő nagyméltóságának képeik, ezek fölött pedig egy zöld levelekből művészileg fűzött nagyszerű „Éljen. Szóval: e tánczvigalom, — mind annak szent célját, mind a disztit, mind a zenét (melyet a tanulók e részben is szép előmenetelt tanúsított hangszkara játszott), mind általában az ifjuság ildomos, szerény viseletét illetőleg, — az említett tanodának jó hírét nem csekély mértékben növelte. Végre nem hallgathatjuk el azt is, hogy a mily örömmel láttuk egyfelől a városunkban székelő minden cs. k. hivatalok főnökeit e tánczvigalomban részt venni: éppen oly rosszul esett, hogy a derék főnök uraknak a szent ügyet pártoló ezen szép példájukat alárendeltjeik közül igen kevesen követték, s hogy a vidéket oly csekély szám képviselte. E miatt a tiszta jövedelem csak m. e. 60 pftra mehetett. E nem igen nagy részvét mentségeül tán csak az szolgálhatna, hogy tavaly a reformatusok közzsínata alkalmával, még rendezetett volt itt egy muzumbál, melynek jövedelme több fogott lenni a mostaniénál, de a melynek közlését a „Közlöny“ hasábjain, a muzeum javára tett többi áldozatok között, eddig nem vettük észre.

A hírlapi figyelmeztetésnek egy nagy hasznát tapasztaltuk. Ugyanis a ref. megye mult év vége felé egyik lapban érdekelte azért, hogy temploma oldalát ott lakó harangozója által füstölteni megengedi: azonnal neki lelkésült, egy telket vásárolt, arra más lakházat épített a harangozóknak, s ennek régi lakát egy csinos bolti alakította át, az ebben lakhatást örökre megiltván és lehetlenné tévén. Fogadja helyeslésünket!

Ezek után a historia kiegészítéseül, a történezs számára, följegyezzük még azt is, hogy itt közeléből a város cseréjében egy nagyszerű majális tartatott, melynek célja volt, a zöldbeni üditő szórakozáson és vigadáson kívül, a különböző fajnak egymáshoz simulása. E cél meg lehetősége el is éretett; mert minden fajbelieknek külön asztalok volt, s mindenki fajrokonaival jól lakomázott és mulatott; sőt még annyira is ment a dolog, hogy egyik asztaltól a másikhoz kölcsönös deputatiók küldettek, a melyek aztán akkora áldomásokat mondtak, hogy csegett belé az erdő, s lett volna mit hallgatni a fának is, ha t. i. megérthették volna. Ezen zöld mulatságban igen sok arcot láttunk olyat, a milyenhez a muzeum-ban nem volt szerencsénk. — Melyből a tanulság annyi, hogy más-kor a ki valamely szent célra bált hirdet, s azt akarja, hogy az népes legyen: tehát hirdesse azt a zöldbe, aztán ne kürtölje ki előre annak célját és ne szabjon semmi bementi díjt.

BOUDVÁRI.

Sz. Kocsárd. Jun. 3-kán 1857. Édes öröm lepi meg az emberi szívet annak látásra, hogy a vallás iránti részvét még nem hamvadt el az emberi kebelben. Egy ily szent öröm jutott részünkben a sz. kocsárdi virágzó ev. ref. egyházban is f. hó 3-kán. E helyhez a multaknak sok édes és keserű emlékei kapcsolók. — Ez is színhelye volt a csapásoknak, melyek egyesek életén, s a hon szép földjén pusztítólag vonultak át. — Ekkor a lakosok elbujdosva idegen helyen kerestek menedéket, — a kik pedig hon maradtak — kinos halál martaléki lettek. A visszatérők szerencsájuk romjait, vagy kedveseiket siratták. A pusztulás kiépülhetésére alig volt remény, de a hol emberi erő elfogy, ott az örök hatalom segít. Itt is ez bebizonyult. Ezen nép visszatérte után a háborút, melyet mások folytattak ellene, most maga ellen fordította, s kevés erejét a versengésben emésztette fel. T. e. m. plom megrongálva, iskola árván sinlettek, s közügy, valóságos élet, nevelés szent érdekeiről csak kevesen gondolkoztak. Ily szorongató állapotban a felzaklatott kedélyek közepett megjelent köztük egy egyházi férfi, kinek kéré, és engesztelő szavaira békesség lett Izraelben, s az egyetértés lelke ezelőtt két évvel éppen pünkösöd harmadnapján megszállotta a gyülekezet tagjait, s elhatározták, hogy csaknem pénz nélkül (mert az egyháznak kevés volt) magok erején templomukat kinyitják. — Ezen emberek, kiket az olvasó közönségnek ezennel felmutatok, szavukat becsülettel beváltották, szép orgona, és új koronával ékesítették, s ma ezeket felszentelve nagy számú gyülekezettel Istennek buzgó hálát adtunk.

Ez alkalommal a helybeli pap tiszt. Sz. Is. és n. enyediköri ev. ref. jegyző L. L. urak a szent célhoz illesztett jeles szónoklatokat tartottak, melyeket a gyülekezet gyönyörölvézzett, és tanulságosan hallgatott. Az új orgona hangjai közé elegyült a nép szép éneklése, melyet felváltott a maros-újvári most alakult, és szép reményt ígérő zenekar, mely diszére van a derék sótisztiségnek. Éppen rész. zsinat tartatván, a papság végül urvacsorával élt, s az innepélyt berekesztette e körüli eszperes ur buzgó imája, melyet a hazáért, az anyaszentegyház virágzásáért, a legjobb fejedelemért emelt Istenhez. — A vendégek legnagyobb részét t. Fosztó Károly ur vendégszerető neje fogadta, és lakomájával vidámitotta, kinek hálás köszönetet mondunk.

En lantomat rég fűzfára szegeztem, s most csak azért pendittem meg, hogy adjam értésére a versengő

embereknek miképp, ha egymást kergetik, marják, a közélet legszebb érdekét felemészítik; ha pedig, mint a szent apostolok, egyenlő akarattal lesznek, nagy dolgokat visznek véghez, melyekhez az emberiség jövedője van kötvé. Szolgáljon erre például a sz. kocsárdi gyülekezet, mely lelki szemeit egyszerű iskola létesítésére fordította. Megvárom hogy e részben is szavát váltassa be; ha ezt teendi, agg lantomat ismét megpenditem. — Sz. Kocsárd! szemeim te read néznek!!

R. L.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

— Meg kell dorgálnunk a nyilvánosság színe előtt magunkat, hogy tiszelt írónk fényes névsorából, az összeszerkesztés közben sietség miatt lapunknak még néhány érdemes munkatársát, u. m. Benkő Károly, Csűrös József, Csáthy Ottó, Girókuti, Kis Mihály esperest, Pesti Frigyes, Szentkirályi Gábor, Szilágyi Sándor, Székely Ádám, és Sebessy István urakat kifeleltek, mit már részben igyekeztünk előfizetési mellékletünkben kiigazítani, kik, mint szintén a több elősorolt írók már tetleg irtak lapunkban, vagy közremunkálásukról hitelesen biztosítanak.

* A kik azon hitellel ébredtek június 13-kára, hogy isten tudja mily horasztóságos uton-módon világ vége lesz, vajjon hogy érzik most magukat? Bizonyára jól, de aligha nem szégyenlik magukat azon könnyenhiúságot, melylyel hitelt adtak, oly lelkiismeretlen, absurd jövedőléseknek, mint a minőkkel a világot íjlesztgetni különös kedve telt valamely unatkozott főnek. Az alapos tudomány komoly közbeszólása hiába volt, még a miveltebb körökben is akadt oly gyenge fő, mely sehogy se tudott menekülni a németországi világpusztító rőpiratok által támogatott rögeszmétől. Hát még a nép, melylyel némelyek oly kegyetlen tréfát szoktak űzni, mennyi bolondot hitt. Furcsánál-furcsább, s itt ott a közérköleségre nézve szomorú példákat hozhatnánk fel; de e helyett inkább arról értesítjük olvasóinkat, hogy ha nem is jelent meg az az üstökös, mely földünket megsemmisítendő vala, de még ez év szeptember havában csakugyan alkalomak lesz gyönyörködni egy „földiekkel játszó égi tünemény“ben. Sept. 18-kán reggeli 3/4 és 1/2 óra közt napfogyatkozás álland be.

* Értésítjük a közönséget, hogy ezután „az erdélyi-kölcsönös jég- és tüzkárméntő társulat“ bankja is vásárolt be urberkírpóti papírokat, még pedig a bécsi börzei árkelethez képest csak 3/4 - 1 percenttel alább szám. tott értékekben.

* E hó 11-kén este újból Heinrich optikai mutatóványai-ban gyönyörködünk, a nemzeti színház falai közt. A mutatóványok nagyobb része, melyeket jó magyarzó szavallat kísért, astronomiai kepeleket tartalmaz, s magyarázat közben igen ügyesen kimutatott azoknak kicsinyítésége, kik égi testek összeütközése mián a föld elpusztulásától rettegenek.

* A napokban egy igen szép fogorvosi műtétnek voltunk tanúi, melyet dr. Béliteky János ur vitt véghez, ki pár hét óta körünkben mulat, s éppen távozni készül. Minthogy ama műtét aesthetikai szempontból nem nyújt olynemű tárgyat, melynek tüzetes leírásával kivált gyöngébb idegzetű nő-olvasóinkat gyönyörködtetni remélhetnők, tehát legyen elég ez alkalommal kolozsvári olvasóinkat, a kik fog vagy egyéb szájbajokat vesződnének, egyszerűen figyelmeztetni, hogy fennevezett orvos és fogművész ismételten igénybe venni siessenek. Mint értesültünk leg-főlebb csak 5-6 napot kíván még Kolozsvárt lenni. Lakása b. monostor-utca, Mikes-ház.

* Magyarhoni legkivált útleírásairól ismert írónk Csáthy Ottó, körünkben mulat, s vérelebből Abrudbányára rándul, honnan visszatérve, Kolozsvárt megint utjába ejti.

* Az abrudbányai és verespataki csekély magyar polgárságnál — mint a B. H. abrudbányai levelezője írja — ritka olvasási szeretet tapasztalható, és a magyar irodalom ott szép pártoláshoz ér, minek bizonyítására legyen elég azon tény megemlítése, hogy oda 96 magyar és 32 németkülönbéle újságpéldány jár, a mi Abrudbánya és Verespatak 1200-at alig haladó lakosságának igen nagy díszletére válik.

* Bécsből jun. 8-ról írják, hogy a protestáns egyházi-kérdés megoldása, melyet kivált Magyarország feszülten vár, közel kilátásba lenne hozva. Bizonyos, hogy az utóbbi hét folytat a bel- és nevelésügyi miniszter urak ő felsége által több rendben Laxenburgba idéztettek, s az értekezés tárgyaúl a protestáns egyházi kérdés szolgált.

* Folyó hó 5-dikén reggel nyitattott meg a pesti gazdasági műkiállítás cs. k. Főherceg Albrecht Magyarország Főkormányzója jelenlétében. Jelen volt cs. k. Ernő Főherceg is, s a magyar aristocrazia számos tagjai; a vidéki földbirtokosság szintén jelentékenyen volt képviselve.

* B. Kemény Zsigmond előfizetésre hívja fel a közönséget Veres József „Dalok és beszélek“ című műveire, melyek kiadását magára vállalta. Megjelennek a dalok és beszélek sept. 15 kén, előfizetési illetéket (1 pftr) augusztus elejéig elfogad Pfeifer Ferdinánd.

* Kecskeméten özvegy Csernyus Zsuzsánna asszonyság 34,000 pft értékű fekvő vagyonát oly czélból ajánlotta fel, hogy azon Kecskeméten gazdasági tanintézet állitassék fel. Ha pedig a gazdasági tanintézetek egyikét az állam nem Kecskeméten állitná föl, a főnebbi nagy összeg ugyanott a cath. tanügy javára forditassék.

* Székesfehérvárott ngos és ft. királyhegyi Farkas Ferencz nagyprepost egy felsőbb leánytan- és nevelőintézet alapítására már 1853-ban 32,000 pft adott, e célra odaajándékozván saját szép, tágas lakházát is. A város, hogy az intézet életelhetlenségét siettesse, az építkezésre szükséges földalapot odaengedte 11,000 pftrért; a ngos nagyprepost pedig a többi összes költségeket, melyek legalább is 20,000 pftra rúgnak, magára vállalta. Ő cs. k. A. Főlsége, mint remélik, maga fogja letenni az alapkövet, s az intézet legmagasb engedelemmel az ő nevére fogja viselni. (T. L.)

* A „Tanodai Lapok“ ismét egy nagyszerű áldozatot hirdetnek a tanügy és nevelés terén. Ő excellentia Szaniszló Ferencz tr. s nagyváradi l. sz. püspök ő cs. k. Ap. Felsőleik legm. látogatása alkalmából az ottani ft. kaptalannak különféle jótékony s különösen tanodai czélokra 16,000 pfnyi alapítványt méltóztatott átadni.

K Ü L F Ö L D.

Anglia. Constantin nagyherczeg Angliában csupán a királynőnek volt vendége. Az ő Osbornebanui mulatásáról az ellenzéki Herald szól először, mint képzelhető, nagyon elégtelen képpel. Franciaországban, ugymond, nyilván és ünnepelesen fogadták a nagyherczeget; Angliába csak lopva érkezett; alig tette lábát britt földre. Mert ha béke van is London és Pétervár közt: még mindig nem rózsaszínű a két udvar közti hangulat. Ha az ó-orosz párt feje meglátogatja Londont, sem az udvar, sem a kormány nem áll valajót a nép részéről fogadtatásról. Ezért fogadták egész csendben Osborneban a főherczeget. A Herald azon is bámul, hogy löttek tiszteletére. Hogy feledkezhetett meg, ugymond, ő felsége vendégszeretete közben arról, hogy az angol nép előtt a vasárnap megülése szent dolog.

Franciaország. Párisban nagy figyelmet ébreszt 20,000 főnyi csapatnak Brüsselle lett béréndelése, mivel e rendszabály, mint bizonyosan tudják, a francia udvar ösztönzésére történt. A francia kormány ugyanis tudtul adta a belgának, miszerint a legújabb események következtében kénytelen leend 40,000 főnyi csapatot küldeni a sákre. Az „Ind. belge“ szerint a belga csapatok ugyan eddigi állomásaikra visszaindítottak; de a francia kormánynak sehogy sem tetszik a belgiumi szabadelvű buzgalom.

— A francia kormány legújabb chinai tudósításai jelentik, hogy a keresztények üldözését China belsejében, s hársó India chinai államaiban ismét hevesen megkezdtek.

— A „Moniteur“ jelenti Algilgiből máj. hó 27-ről. A beni-ratok hódolatot ajánlottak s a francia részről tett föltételeket elfogadnak; az abdonellák-hasonlag; renélik, hogy a többi törzsek is követni fogják őket.

— A köztársasági választó-bizottmány Párisban még eddig nem tudott valamely lajstrom felett meg egyezni. A „Siécle“ által javasolt férfiak közül csak Carnot és Goudchaux ellen nem volt semmi kifogás. A köztársasági párt, mely csupán demonstrálni kíván s ugyszólva életelt adni, a két említett névhez még a Hugo V. Charras, Ledru-Rollin, Blanc L., Sue E., Barbés, Raispail, Pyat Bódog neveit is hozzá akarja csatolni.

Amerika. A „Globe“ szerint az új-granadai köztársaság elnöke elfogadni szándékozik egy oly intézkedést, melynek főpontja abban állana, mikép a panamai földszoros összes kikötői szabadoknak nyilvánítottának, Francia s Angolország garantiája alatt.

— Hire jár, miként a mormonoknak, az egyházi javak kezelésére vonatkozó kérdések következtében, komoly vitályok támadtak, s Brigham-Young, e csudás szentek még csudásabb feje, csak futás által menekülhetett meg a mormonok duhe elől; 77 nejeinek sorsa milészen, nem írják.

— Mint mondják, egy flibustero-csapat Guaymast, Sonora államban elfoglalt.

— Washingtonból jött hírek szerint, az amerikai kabinet, Anglia, Francia és Spanyolország beléegyezésével, egy javaslat felett tanácskozik, mely szerint Kubát sajátjává fogná tenni. A vételár 100 millió dollár fogna lenni.

Belgium. A jótékonyági törvényjavaslat a máj. 21-ki ülésben került végtárgyalás alá, s a jobb és baloldal között a leghevesebb vitákat idézte elő; s különösen Frére baloldali tag beszéde a karzaton nagy számban egybegyűlt közönség részéről oly tetszésvihart idézett elő, mely az elnököt készteté, az ülés ideiglenes félbeszakítása mellett, a közönségnek a karzatokról kitakarítását megparancsolni. Később az ülés ismét megnyitottott, a törvényjavaslat legfontosb két pontja 61 szóval 41 ellen elfogadtott; de azalatt a parlamenti épület előtt nagy néptömeg, mintegy 1000 — 1500 emberből álló, özönlött össze, a követeket kimenetkör népszerűségök foka szerint üdvözölni kívánta. Ekkor véletlen félreértésnél fogva a pápai nuntius, ki szintén jelen volt az ülésen, s távozásakor a tömeg által egy más egyházi férfinak tartott, pisszegéssel és morgással fogadtottott; a főpap elhalványulva tért vissza a kamra palotájába, de csakhamar azután Villain miniszter karján az azalatt felvilágosított tömegek közt gyalog eltávoztott.

Másnap 28-án a ministerelnök a kamarának e sajnos eseményről jelentést tett, értesítvén azt, mikép ő ezen eset után tüstént sietett a nuntius urtól mentegetés közt bocsánatot kérni. A vita a törvényjavaslat többi pontjai felett tovább folyt s e napon különösen Del fosse ellenzéki szónok beszéde tünt ki, de ennek daczára a javaslatnak ismét egy fontos pontja lön határozottá. Ekkor az egész városban nagy izgatottság uralkodott; már d. u. 2 órakor sokkal nagyobb néptömeg állt a kamrai palota előtt, s valahányszor egy egyházi férfit megpillantottak, oly ordítást kezdének, mely még a tanácsterembe is behatott; az igazságügyminisztert s több clericalis követet hasonlólag futtyókkal és sivitással fogadának. Onnan a néptömeg elvonult Frére házához, hol éljenekre fakadt s a brabancomtét énekelte; innen ismét nyugodt csendes csoportokban a kir. palota elé tódult, s ott egy szabadság-

fa körül döngő „Vive le roi!” kiáltásokat hallott s végére a főlebbi népdalt éneklé. Ezután még több követ házait tisztel meg éljenző vagy ellenkező kiáltásaival, s midőn végre a jézsuiták palotaszerű iskolája előtt elhaladt, kihágásokra is vetemedett s néhány ablakot bevert; ugyan ily kihágások fordultak elő a kapucinusok zárdája s Coomans szerkesztő háza előtt is. Mig e tömeg végig gomolygott az utcákon, addig a miniszterium együtt állt, hol egyszersmind egy granátos osztály is fel volt állítva. A színházban, úgy mint az előtt is, fordultak elő jelenetek, de ezek egészen más természetűek voltak, itt a brabanti hg. és hgnő, kik „Tell Vilmos” előadására a színházban megjelentek, legelragadottabb lelkesedésnek voltak tárgyai, jelöl, hogy a belga népnél a korona iránti tisztelet messze felüláll a népnek minden bármily zajos izgalma fölött.

Másnap ismét tartani lehetett a zajos jelenetek megújulásáról. Délülötti 10 órakor azonban ministeri tanács tartatott a király elnöklete alatt, melyben a kabinet mindkét párt főnökeinek beegyezésével abban állapodott meg, hogy az e tárgybani viták keddig elnapoltassanak, mi a később tartott ülésben aztán határozattá is lett. A belügy-miniszter egyszersmind jelenté, mikép a polg. és katonai hatóságok egyetértésére intézkedtek, hogy a mult napokéhoz hasonló események többé elő ne forduljanak. A palota előtt azonban ismét számos embertömeg állt, de midőn a vadász-zászlóalj s egy csendőrszakasz állást foglalt, ismét elvonult. A polgárorség is egybehivatott; a granátos és vadászrezdek a kaszárnyákban consignálva voltak. Estve minden utcában jelentékeny tömegek mozgáltak, a nélkül azonban, hogy legcsekélyebb kihágás vagy csak manifestatio előfordult volna. Ugyanazon nap egyszersmind vizsgálat indított meg a mult napok zavargásai miatt, melyek a „kamarák alkotmányos tekintélye elleni merényleteknek jelöltek.”

Brüsselen kívül Antwerpen, Mecheln, Mons s egész városok szintén zavaros jeleneteknek valának tanui, miknek csak a kamrák elnapolása vetett végett legalább ideiglenesen. Azonban, hogy a vihar újból elő ne zuduljon, a belga kormány egy 20 — 30,000 főnyi tartalékseregnek fegyver alá szállítását elhatározta. — Brüsselen folyvást rebesgetik, hogy a miniszterium le fog lépni, s a feljebbi rendszabály által csak azt akarja tanusítani, hogy nem gyöngesége érzetében engedi át a tért. A clerikális párt sem látszik arra határozni el magát, hogy újrat vonjon a szabadelvű közvéleménnyel, mely a kérdéses jótékonyági törvényt kártékonynak találta.

A francia kormánynak éppen nem esett inyére a szomszéd kis állam zavargása most az új követkamrai választások küszöbén; mert jótól jól tanulni, rosztól roszt. Ez oka, hogy a megszeppent francia kormány az alkotmányos élettel együtt járó mozgalom miatt meg nem rettent belga kormányának legroszabb esetben francia csapatokat is ajánlott rendelkezésére, mit csakugyan az előbbi szípen megköszönt, s magát elégségesnek tartá saját házi bajainak eligazítására.

Brüsselen jun. 1-én írják: A király tegnap fogadá Vilain külügyministert, ki — mint állítják — a kabinet lemondási kérelmét átnyújtá a királynak. A 70 befogatott

személy közül még csak 32 van fogságban; a többi szabadon bocsátva.

Dánia. A skandináv unio eszméje mindedig csak burokban fekszik ugyan, de életrevalósággal bírván, életbe léptetése előbb-utóbb a körülmények hatalma által nagyon bízható. Németországban a skandinávismus azért talál nagyobb részvételre, mert kijelöli az utat, melyen a német herczegségek kérdését alaposan megoldhatni. Egyedül az unio szabadhatalja fel a herczegségeket; az csak a természetesen összefüggő skánd államokat fűzheti egybe és a soha nem egyesülhetőt választhatja csak el egymástól. A dán öszalkotmánynak csak az lesz eredménye, hogy Dániát mindinkább gyöngítse, folytonos nyugtalanságban tartsa s arra kényszerítse, hogy Oroszország karjaiba vesse magát. A mily kevésbé szenvedhetik ezt meg a német hatalmak és a nyugoti hatalmasságok, épp oly érdeklőkben fekszik, a keleti tengeren az erők egyensúlyát helyreállítani. Egy állam, minő az éjszaki unio fogna lenni, mintegy 7 millió lakossal, 271 hadihajó és 2000 ágyuból álló tengerészettel, s békeidején körülbelül 200,000 emberből álló szárazföldi sereggel, már magában is hatalmasságnak tekinthető. Az unio Angol- és Franciaországban támpontot talál az orosz elnyomás ellen. Dánia csak Svédországgal és Norvégiával egyesülten lehet erős és független; a német herczegségek vesztesége csak előnyére szolgál Dániának, mielőtt Svédországgal és Norvégiával egyesülve lesz. Hogy ezen eszmék már is hatást gyakorolnak, mutatják a legújabb kopenhágai tudósítások. sat. Így elmélkedik a „Br. Handelsblatt.”

U J P O S T A.

— Az „Ind. B.” szerint, a párisi congressusi második meghatalmazottak értekezlete legközelebb Párisban újra összeülend, a nemzetközi bizottmány által kijelölt orosz- török határrajznak hivatalosjegyzőkönyv általi szentesítése végett. Az értekezlet összeülése f. hó 13-ra van kitűzve.

— A „Moniteur” jelenti Algirből f. hó 31-ről, mikép Randon tbnok jelenleg Szukeralában fontos hadállást foglal el; minden jól megy, az idő kedvező.

— A jelen francia kormány nagy hálákat ad Istennek a csendért és rendért, mely a szomszéd Belgiumban oly hamar helyre lön állítva, mert a franciaországi jelen körülmények közt az oly közel futkosó villamos erő könnyen mozgásba hozhatná a még teljesen elfásultnak látszó választó tömegeket is. A párisi mérsékelt szabadelvű s orleanistikus lapok elrejtett, de mégis hatásos megtámadást intéznek a dolgok mostani rendje ellen, — láncsát törnek az igazi alkotmányosság mellett a bonapartistikus rendszernek alkotmányos mázzal kent kényuralma ellen. Feltűnő az is, hogy az angol lapok maguktartása az orleanistikus lapokéval egészen megegyez.

— Az anatóliai török-orosz határ rendezésére ki-rendelt bizottmány uton van Ezerumba, honnan Karsz és Bajazid felé indulnak.

— A Kaukaszról írják, hogy ápril. végnapjaiban Mehmed Emin Naib a Lala folyama mellett az oroszokkal összeütközött. A cserkeszek 5000 orosz családot szedtek föl a környékbeli falukban s magokkal vitték a hegyekbe.

— Marseillen át Bombayból máj. 12-keig, Hongkongból pedig ápril. 25-keig terjedő tudósítások érkeztek. Miratból írják, hogy a harmadik bengaliai lovasezred nyílt lázadásba tört ki, s a mézarlásban több tisztet és katonát megöltek vagy megbesebistettek. Kalkuttában hire jött, hogy a 34 bengaliai gyalogezred egyik benszüllött tiszténél levelezéseket találtak, melyek arra utalnak, hogy az összes indo-britsereg általános fölkelését tervezték az összeesküvők. Az Afganistánba küldött brit követség elérkezett Kandaharba. Cantonnál nem volt semmi újabb hadi föllépés. Yehról írják, hogy nagy pénzzavarban van.

— Marseillből jun. 6-ról írják táviratilag: „Perzsiából érkezett hírek szerint a brit sereg hindu ezredeiben ujra fegyelem elleni kihágások fordultak elő, habár szigorú rendszabályokhoz nyultak, s több katonát főbe lőttek. Outram tábornok meghalt, A brit hadak három hónapig Abusirban és Mohammerahban maradnak.

— Alexandria jun. 2. A Nil csatornán létrehozandó vontatott hajókkal járatok tervével felhagytak. Az alkirály fi nevelő intézetbe menend Párisba; Clot bey kíséri.

— Bombay, máj. 11. Az angol csapatok hir szerint, még három hónapig maradandnak Perzsiában. A harmadik lovas ezred Merutiban föllázadt s haditörvényszékkileg megbüntettetett.

— Hongkong, ápril. 25. A helyzet változatlan. Futsuban a fölkélok mindinkább elterjednek.

— A belga miniszterek hirszerint beadták volna lemondásukat, de a király még nem határozott. Bizonyosnak hiszik, miképp a kamara f. hó 25-re néhány sürgős tárgy eligazítása végett egybe fog hivatni, de aztán a jótékonyági törvényterv tekintetbe vétele nélkül bezáratni. A kabinet tagjai egymásközt viszátnak, ezért gondolják néhány miniszternek kilépését.

— A pápa saját vallomása szerint Rómában s több más helységben az olaszok szelleme nagyon is kormányellenes és forradalmi, s ez okból az idegen megszálló sereg segélyét még továbbra se nélkülözheti.

— Londonban a jun. 5-ki alsóházi ülésben az államkancellár indítványozza, hogy a Sund-vámtoke egyszerre kifizetessék. Az indítvány szavazás nélkül el lön fogadva.

— A moldovai kaimakam Vagorides hrg rendelete folytán a divánválasztások megkezdvők. A választó szavazatok eddigelé nyilvánult eredménye az unio-pártnak korántsem kedvező. Az egyesítés Moldovára nézve sajátlag nem is volna egyéb, mint békebleztetése Oláhországba, Jassynak tartományi várossá s bojárainak falusi nemessékké sülvesztése.

— Az orosz czárt és nejét jul. 17—18-ka közt várják Potsdamba.

— Konstantin nagyhg az óráiai herczeggel jun. 3-kán érkezett meg Haagába.

— Az orosz anyacsászárnő jun. 3-dikán érkezett Bernbe s az orosz követ Krüderernél ebédelt.

Bécsi börzse. Junius 9-dikén. Magyar urbéri pap, 81 Nemzeti kölcsön 847/8, Arany pénz 7 1/2, Ezüst 5 1/4.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

Hivatalos hirdetések kivonatban.

Erdélyi kormányzó, herczeg Schwarzenberg, Szebenben f. é. jun. 8-ról 1471 sz. a pályázatot hirdet az erdélyi I. és II. kérelmi urbéri törvénysekeknél még pedig a szebeni, brassai, kolozsvári, m. v. sárhelyi, besztercei, szászvárosi, károlyfejérvári, dézsi, udvarhelyi és szilagy-somlyói I. kérelmi törvénysekeknél 30 bírói és 10 segédi, a szebeni urbéri főtörvényseknél pedig 2 tanácsos-titkári állomásra, a bíróira 1200, a segédire 700, a tanácsos-titkárra 1200 ez. ft. évi fizetéssel, Pályázhatnak nemcsak állami hivatalbeliek, hanem mások is, a kik bizalomra méltók, az urbéri perekben szükségese ismerettel és gyakorlatossággal bírnak, s a lakosság anyai nyelvét ismerik. A pályázók adják be szabályszerű kérelmeiket a cs. k. helytartósági elnökséghez f. é. július 8-kaig.

A dézs megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 5-ről 2208 sz. a. felhívja gróf Bethlen Miklóst és gr. Bethlen Imrét elnök, ügyvéd Tamási Sándor által, mező-tó-háti haszonbérlet Ráczkői Adámtól a magyar-fratái jóság után követelt 3225 e. ft. iránt indított kereset védelmére. Feleletételi határidő 60 nap. Részökre kirendelt ügyvéd dr. Kübbacher.

A tordai cs. k. járáshivatal mint törv. szék f. é. máj. 4-ről 999 sz. a. tudatja, hogy Gusztin János elfoglalt 1250 számú házát Uj-Tordán, orvos dr. Szigeti kérelmére, július 1, és 31-ken d. e. 9-kor a helyszínen közárverésen eladják.

A k. fejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 18-ról 1472 sz. a. tudatja, hogy Somogyi Ferencz kérelmére, báró Bánffy

Zsigmond 9887 vált. ftig 30 krig elfoglalt gálditói rész-jóságát f. é. június 27 és július 31-ken d. e. 9-kor a helység házánál közárverésen eladják.

A dézs megyei cs. k. törv. szék f. é. ápril 19-ről 1574 sz. a. tudatja, hogy ügyvéd Tamási Antal által Hüffel Ferdinánd kérelmére, volt udvari ágens Janka Lajos 16,000 ezüst rftig elfoglalt sz.-gotthárdi, sz. egyedi és mahai részjóságát f. é. július 2-kan és augusztus 6-kan d. e. 9-kor az ottani törv. széki irodában közárverésen eladják.

A zilahi cs. k. járás törv. szék f. é. máj. 12-ről 745 sz. a. tudatja, hogy egrespatiki földmives Szénási János vesztegetőnek van nyilvánítva és gondnokság alá téve.

A dézs megyei cs. k. törv. szék f. é. ápril. 15-ről 1430 sz. a. tudatja hogy Mederi József kérelmére gróf Kornis Zsigmond hátrahagyott tömegéhez tartozó és 12812 e. ftira 5 krra becsült Sz. benedeki részjóságát, f. é. június 26-kan és július 31-ken d. e. 10-kor az ottani irodában közárverésen eladják.

Urbér kárpótlási töke utalványozás.

A dézs megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 19-ről 2437 sz. a. tudatja, hogy m. l. p. Bak Orsolya asszony részire petri-tyei jóságá után 1857 e. ft. 5 1/4 kr. kárpótlási töke és 305 e. ft. 36 1/4 kr. kamat van előlegesen megadva A követelők bejelentési határ ideje f. é. auguszt. 6-ka

A brassó megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 23-ről 2888 sz. a. tudatja hogy ifj. báró Bruckenthal József részire a fogarasi járásban jaasii, hurri és bethleni jóságá után 26,499 e. ft. 13 1/4 krt kárpótlási töke

és 9272 e. ft. 2 1/4 kr. kamat van előlegesen meg adva. A követelők bejelentési határ ideje július 27-ke.

Nem hivatalos.

(194) J u t a l o m !!! (3-3)

Magyar-Frátáról (a moci-kerületben) tolyó évi máj. 9-ken egy négy éves pejkanca, a mely 14 maroknál nagyobb, a két hátulsó lába szárcsa. a hasán, a hol a lekötő szokott állani, balfelől egy vékony fehér vonalocskaával bir, eltévedt. A ki ezen kanczáról valami tudomással bir, jelense akár a moci cs. k. hivatalnál, akár M-Frátán tulajdonos Mandola Józsefnél, a ki e szivességet legott (10) tíz pítal jutalmazza meg.

(198)

(193) Torda május 25-ken. Fürdők piros lobogója közeledő junius első napján ki fog tüzetni. Az intézet körében vidéki vendégek számára szállás, szabad és zárt fürdő szobák illő kényelmekkel ellátva. Gondoskodva van kívánságot kielégítő vendéglősről és pontos szolgálatról; hideg meleg fürdőkész díja a mult évinél feljebb emelve nincsen; két kényelmes fogat minden idő-tájban tanálható a cs. k. postahivatali szállás előtt kész, egy személynek 10 p. kr. a fürdőhez kivételre s ugyan annyit, s többeknek együtt olcsóbb árért vissza is hozására. A szenvedő betegek és a nyári fürdés mulatságait élvezni ohajtoók mind ezekről értesítenek.

Id. Kemény István intézet igazgatója.

A t. cz. földbirtokos urakhoz!

Alólirt mint több bécsi bankház képviselője, Kolozsvárra vissza érkezett és a várandó urbéri kárpótlási tökékre szerződik, felszólítattnak tehát a szerződni kívánók, hogy az ezt érdeklő kimutatásokkal ellátva, személyesen vagy törvényes felhatalmazottjok által alólirtoz magukat megalázni sziveskedjenek. Kolozsvárt, junius 12-ken 1857.

Tauber Vilmos,

sz. ügynökségi tulajdonos Pestről, mint több bécsi bankház képviselője Erdélyben.

Értekezhetni reggel 9-12-ig, délután 3-tól 6-ig. Lakásom b. farkasutczára 81 szám gróf Karacsainó házában első emelet.